

**ArcheoPro Archeologisch rapport
Nr 909**

**Raadhuisstraat, Heemskerk
Gemeente Heemskerk
Inventariserend Veldonderzoek (IVO-O);
Karterend booronderzoek**

Versie 05-04-2009

(Zonder opmerkingen zal deze versie na 3 maanden als definitief rapport worden opgeleverd)

**Richard Exaltus
Joep Orbons**

april 2009

ArcheoPro

Archeologische onderzoek Raadhuisstraat, Gemeente Heemskerk

ArcheoPro Rapport, vers. Pagina 2

**ArcheoPro Archeologisch rapport
Nr 909**

**Raadhuisstraat, Heemskerk
Gemeente Heemskerk
Inventariserend Veldonderzoek (IVO-O);
Karterend booronderzoek**

Versie 05-04-2009

(Zonder opmerkingen zal deze versie na 3 maanden
als definitief rapport worden opgeleverd)

Colofon

Opdrachtgever: ArcheoLogic, Pelmolenvaan 12-14, 3447 GW Woerden
Status: versie 05-04-2009

Projectcode : 08-174-S Raadhuisstraat, Heemskerk
Bestandsnaam : ArcheoPro, Raadhuisstraat, Heemskerk, 2009 04 05
Opgesteld conform KNA 3.1
Archis onderzoeksmelding (CIS nummer): 33142
Bevoegd gezag: Gemeente Heemskerk
Opslagplaats documentatie: Provincie Noord-Holland

Auteur: Richard Exaltus, Joep Orbons
Projectleider : Richard Exaltus
Projectmedewerkers: Martin Uijdriks, Hon Rik
Onderaannemers: nvt
Autorisatie: Drs. R.P. Exaltus, senior-archeoloog

ISSN : 1569-7363

Uitgegeven door Souterrains, Partner of ArcheoPro
© Copyright 2008 Souterrains, Maarschik

Souterrains, Partner of ArcheoPro
Hoflaan 6 Tel: 06 31 43 3672386
NL 0238 GH Maarschik Fax: 06 31 43 3672385
E-mail: info@souterrains.nl
Internet: www.souterrains.nl

BTW: NL 1575 24 541 B01
E-mail: info@souterrains.nl

Kamer van Koophandel Zuid Limburg 1406883
Postbus 890640
BBAW NL2985TB000890640 BIC/SWOL 5578N121

Inhoudsopgave:

Samenvatting.....	4
1 Inleiding.....	5
1.1 Algemeen.....	5
1.2 Locatiegegevens.....	5
1.3 Onderzoek.....	5
2 Veldonderzoek.....	8
2.1 Verrichte werkzaamheden.....	8
2.2 Resultaten booronderzoek.....	8
2.3 Interpretatie.....	9
4 Conclusies en aanbevelingen (selectieadvies).....	12
Verklarende woordenlijst.....	13
Archeologische tijdschaal.....	13
Bronnen.....	13
Literatuur.....	13
Bijlage 1: Boorbeschrijving.....	14

Samenvatting

Op 24 februari 2009 is door ArcheoPro een Inventariserend Veldonderzoek Overig (IVO-O) uitgevoerd op een terrein aan de Raadhuisstraat te Heemskerk.

Het archeologisch onderzoek betrof Inventariserend VeldOnderzoek (IVO-O) in de vorm van verkennend en kaderend booronderzoek en oppervlaktekartering. Het bureauonderzoek is reeds eerder door Past2Present-Archeologie uitgevoerd (Archeologisch bureauonderzoek Raadhuisstraat/Bachstraat te Heemskerk). Op basis hiervan is het volgende gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel geformuleerd:

Het plangebied kent een middelhoge trekkaans voor het aantreffen van bewoningssporen uit de periode neolithicum-middeleeuwen op basis van de te verwachte strandwal en (dichtgestibde) getijdengul in de ondergrond van het plangebied. De agrarische activiteiten die mogelijk in het plangebied hebben plaatsgevonden, zullen de eventueel aanwezige archeologische resten mogelijk verstoorde hebben, evenals bouwactiviteiten die in het verleden in het plangebied hebben plaatsgevonden. Het deel van het plangebied waar thans het oude gemeentehuis staat, is bovendien zeker verstoorde ten gevolge van de bouw van dit pand in het recente verleden. (verstoring tot 1,5 m-Mv)

Archeologie adviseert dan ook om het deel van het plangebied dat thans onbebouwd is (deel waar niet het oude gemeentehuis staat) door middel van een kaderend booronderzoek op de aanwezigheid van archeologische (bewonings)sporen uit de periode neolithicum-middeleeuwen te onderzoeken en te bepalen in hoeverre hier sprake is van onverstoorde archeologische resten. Hierbij gaat de aandacht in het bijzonder uit naar een eventueel in de top van het duinzand liggende akkerlaag zoals op het eerder onderzochte terrein ten westen van het plangebied is aangetroffen.

Het deel van het plangebied waar momenteel het oude gemeentehuis gevestigd is, is naar verwachting aanzienlijk verstoorde ten gevolge van de bouw van het gemeentehuis in het verleden. Daardoor worden er hier geen archeologische onverstoorde sporen in de ondergrond verwacht. Dit deel van het plangebied hoeft dan ook niet verder onderzocht te worden en kan vrijgegeven worden voor ontwikkeling.

Het door ArcheoPro verrichte veldonderzoek had tot doel om het gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel te toetsen door middel van het hierboven door Archeologie geadviseerde booronderzoek. Rekening houdend met de aanwezige bebouwing en bestrating zijn hier toe door ArcheoPro 16 boorpunten zo gelijkmatig mogelijk over het plangebied verdeeld. Aan de hand van de resultaten van dit onderzoek kan de vraagstelling beantwoord worden of binnen het plangebied archeologische waarden aanwezig (kunnen) zijn en of deze vervolgonderzoek en/of plaan aanpassing vereisen

Volgens het gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel geldt voor het plangebied een middelhoge trekkaans voor het aantreffen van bewoningssporen uit de periode neolithicum tot de middeleeuwen op basis van de te verwachten strandwal en (dichtgestibde) getijdengul in de ondergrond van het plangebied

Om de kans op het aantreffen van archeologische indicatoren zo groot mogelijk te maken zijn binnen het plangebied 16 boringen gezet met behulp van een guls en een edelmanboor. Uit het met de guls verrichte onderzoek blijkt dat de bodem binnen het plangebied tot anderhalf à twee meter diepte verstoorde is. Dit betekent dat een uit de middeleeuwen/nieuwe tijd daterende (akker)laag zoals in het ten westen van het plangebied gelegen terrein is aangetroffen, hier niet (meer) aanwezig kan zijn. In het onder de verstoorde laag gelegen duinzand zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen. Dit duinzand lijkt op strandwal-afzettingen te liggen waarin eventueel archeologische indicatoren zijn aangetroffen.

In geen van de binnen het plangebied gezette boringen zijn getaagde afzettingen aangetroffen zoals deze verwacht kunnen worden in een getijdengul.

De resultaten van het onderzoek geven derhalve geen aanleiding om archeologisch vervolgonderzoek te adviseren. Evenmin zijn tijdens het onderzoek archeologische resten aangetroffen waarmee tijdens de verdere planvorming of bij de uitvoering van de geplande werkzaamheden rekening zou moeten worden gehouden.

In verband met het volledig ontbreken van archeologische indicatoren binnen het plangebied, zijn de KNA-onderdelen *Waardstelling en Selectieadvies* in dit rapport niet nader uitgewerkt.

I Inleiding

1.1 Algemeen

- Opdrachtgever: ArcheoLogic, Pelmolenlaan 12-14, 3447 GW Woerden
- Geplande ingrepen: Planvorming
- Datum uitvoering veldwerk: 24 februari 2009
- Archis onderzoeksmelding (CIS nummer): 33142
- Opgesteld conform KNA 3.1.
- Bevoegd gezag: Gemeente Heemskerk
- Bewaarplaats vondsten: Provincie Noord-Holland
- Bewaarplaats documentatie: Provincie Noord-Holland

1.2 Locatiegegevens:

- Provincie: Noord-Holland
- Gemeente: Heemskerk
- Plaats: Heemskerk
- Toponiem: Raadhuisstraat
- Globale ligging: Aan de noordzijde van het centrum van Heemskerk
- Hoekcoördinaten plangebied:
 - o 106.356 / 503.134
 - o 106.396 / 503.061
 - o 106.300 / 503.009
 - o 106.263 / 503.076
- Oppervlakte plangebied: 0.88 ha
- Eigendom: Particulier
- Grondebruik: Gebouwd gebied
- Hoogteligging: ± 1 m +NAP
- Bepaling locaties: GPS Garmin, meetlinten
- Onderzoeksgebied bureauonderzoek: Cirkel met een straal van één kilometer rond het centrum van het plangebied

1.3 Onderzoek

Op 24 februari 2009 is door ArcheoPro een Inventariserend Veldonderzoek Overig (IVO-O) uitgevoerd op een terrein aan de Raadhuisstraat te Heemskerk (zie figuur 1, 2)

Het archeologisch onderzoek betrof Inventariserend VeldOnderzoek (IVO-O) in de vorm van verkennend en karterend booronderzoek en oppervlaktekartering. Het bureauonderzoek is reeds eerder door Past2Present-ArcheoLogic uitgevoerd (Archeologisch bureauonderzoek Raadhuisstraat/Bachstraat te Heemskerk). Op basis hiervan is het volgende gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel geformuleerd:

Het plangebied kent een middelhoge trekans voor het aantreffen van bewoningssporen uit de periode neolithicum-middeleeuwen op basis van de te verwachte strandwal en (dichtgeslote) getijdenglei in de ondergrond van het plangebied. De agrarische activiteiten die mogelijk in het plangebied hebben plaatsgevonden, zullen de eventueel aanwezige archeologische resten mogelijk verstoord hebben, evenals bouwactiviteiten die in het verleden in het plangebied hebben plaatsgevonden. Het deel van het plangebied waar thans het oude gemeentehuis staat, is bovendien zeker verstoord ten gevolge van de bouw van dit pand in het recente verleden. (verstoring tot 1,5 m-Mv)

Archeologic adviseert dan ook om het deel van het plangebied dat thans onbebouwd is (deel waar niet het oude gemeentehuis staat) door middel van een karterend booronderzoek op de aanwezigheid van archeologische (bewonings)sporen uit de periode neolithicum-middeleeuwen te onderzoeken en te bepalen in hoeverre hier sprake is van onverstoorde

archeologische resten. Hierbij gaat de aandacht in het bijzonder uit naar een eventueel in de top van het duinzand liggende akkerlaag zoals op het eerder onderzochte terrein ten westen van het plangebied is aangetroffen.

Het deel van het plangebied waar momenteel het oude gemeentehuis gevestigd is, is naar verwachting aanzienlijk verstoord ten gevolge van de bouw van het gemeentehuis in het verleden. Daardoor worden er hier geen archeologische onverstoorde sporen in de ondergrond verwacht. Dit deel van het plangebied hoeft dan ook niet verder onderzocht te worden en kan vrijgegeven worden voor ontwikkeling.

Het door ArcheoPro verrichte veldonderzoek had tot doel om het gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel te toetsen door middel van het hierboven door Archeologic geadviseerde booronderzoek. Rekening houdend met de aanwezige bebouwing en bestrating zijn hiertoe door ArcheoPro 16 boorpunten zo gelijkmatig mogelijk over het plangebied verdeeld. Aan de hand van de resultaten van dit onderzoek kan de vraagstelling beantwoord worden of binnen het plangebied archeologische waarden aanwezig (kunnen) zijn en of deze vervolgonderzoek en/of plaanpassing vereisen.

ArcheoPro voert haar onderzoeken uit conform de hiervoor vastgelegde normen en richtlijnen en is door de Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten (RACM) vergunning verleend tot het verrichten van bepaalde archeologische werkzaamheden in het kader van het doen van opgravingen, bestaande uit prospectie door middel van booronderzoek.

Het onderzoek is uitgevoerd door drs. R.P. Exaltus (senior-archeoloog), ing. P.J. Orbons (senior vakspecialist), M. Uildriks en H. Rik (veldtechnici).

Figuur 1: De ligging van het plangebied (rood omlijnd).

Figuur 2: Luchtfoto met daarop rood omlijnd het onderzoeksgebied.

2 Veldonderzoek

2.1 Verrichte werkzaamheden

- Positie boringen: regelmatigte verdeling over het plangebied, zie figuur 5.
- Gebruikt boormateriaal: gus met diameter van 3 cm / edelmanboor met diameter van 15 cm.
- Totaal aantal boringen: 16
- Boorgrid: 20 x 25 m
- Boordiepte: 20 boringen per hectare
- Geboorde diepte: 2,0 – 3,5 m -Mv
- Inmeten boorlocaties: GPS, meetlint en waterpas
- Boortbeschrijving: Archeologische Standaard Boortbeschrijving (ASB 5.1)
- Inspectie bodemontsluitingen en/of oppervlaktekartering: In verband met de begroeiing van het plangebied was geen oppervlaktekartering mogelijk, evenmin waren bodemontsluitingen aanwezig die geïnspiceerd konden worden op de aanwezigheid van archeologische indicatoren.

2.2 Resultaten booronderzoek

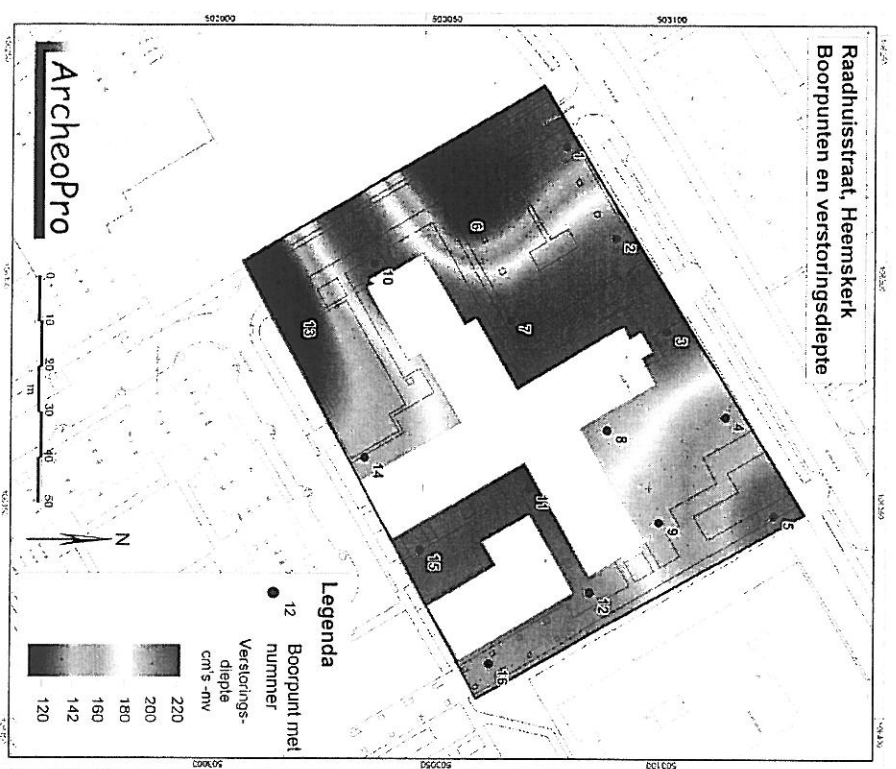
De ligging van de boorpunten is weergegeven op de boorpuntenkaart. De resultaten van het booronderzoek zijn opgesomd in bijlage 1. De boringen zijn als profielen weergegeven in figuur 4.

Elk van de 16 binnen het plangebied geplaatste boringen is tot zo groot mogelijke diepte doorgezet (zie figuur 5).

Bovenin elk van de boringen is een uit sterk vergane plantemesten bestaand pakket aangetroffen. Deze laag varieert in dikte van 7 cm in boring 15 tot 70 cm in boring 16. Onder deze laag is een rommelig zand pakket aangetroffen dat uit geelgrijs zand bestaat met daarin brokken humeus zand (zie figuur 3). Tevens zijn hierin moderne insluitsels aangetroffen zoals plastic, glas en ijzerdraad. In de boringen 3, 8 en 16 bevat dit pakket bovendien brokken klei. De dikte van dit pakket varieert van ongeveer een halve meter in boring 6 tot ongeveer twee meter in de boringen 2, 3, 7, 10, 11 en 12. Hierbij valt op dat dit pakket doorgaans het dikst is in de boringen die in de directe nabijheid van de huidige bebouwing zijn gezet. De relatief geringe dikte van dit pakket in boring 6 komt mogelijk door de aanwezigheid van een homogene laag matig humeus zand hierboven.

Figuur 3: Foto van boring 7 met daarin het rommelige geelgrijze zandpakket met brokken humeus zand zoals dit in alle boringen onder de toplaag is aangetroffen.

Figuur 5: Boorpunten met verstoringsdiepten.

4 Conclusies en aanbevelingen (selectieadvies)

Volgens het geprecificeerd archeologisch verwachtingsmodel geldt voor het plangebied een middellege trekfars voor het aantreffen van bewoningsporen uit de periode neolithicum tot de ondergrond van het plangebied.

Om de kans op het aantreffen van archeologische indicatoren zo groot mogelijk te maken zijn binnen het plangebied 16 boringen gezet met behulp van een gus en een edelmanhoor. Uit het met de gus verrichte onderzoek blijkt dat de bodem binnen het plangebied tot anderhalf à twee meter diepte versoord is. Dit betekent dat een uit de middeleeuwen/nieuwe tijd daterende (akker)laag zoals in het ten westen van het plangebied gelegen terrein is aangetroffen, hier niet (meer) aanwezig kan zijn. In het onder de versoorde laag gelegen duinzand zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen. Dit duinzand lijkt op strandwal-aizettingen te lijken waarin evenmin archeologische indicatoren zijn aangetroffen. In geen van de binnen het plangebied gezette boringen zijn gelaagde afzettingen aangetroffen zoals deze verwacht kunnen worden in een getijdengul.

De resultaten van het onderzoek geven derhalve geen aanleiding om archeologisch onderzoek te adviseren. Evenmin zijn tijdens het onderzoek archeologische resten aangetroffen waarmee tijdens de verdere planvorming of bij de uitvoering van de geplande werkzaamheden rekening zou moeten worden gehouden.

In verband met het volledig ontbreken van archeologische indicatoren binnen het plangebied, zijn de KNA-onderdelen *Vaandstelling en Selectieadvies* in dit rapport niet nader uitgewerkt.

In alle gevallen geldt dat indien archeologische materialen en/of sporen aangetroffen worden, deze gemeld dienen te worden bij de gemeente Heemskerk, conform Monumentenwet 1988, laatste wijziging van 1 september 2007, paragraaf 7, artikel 53 en verder.

Verklarende woordenlijst:

GPS: Global Positioning System
IVO: Inventariserend VeldOnderzoek
NAP: Nieuw Amsterdams Peil
RACM: Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten.
SIK: Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer

Archeologische tijdschaal

Periode	Datering
Midden- en Laat Paleolithicum (oude steentijd)	- 250.000 - 9000
Mesolithicum (midden steentijd)	- 9000 - 4500
Neolithicum (nieuwe steentijd)	- 4500 - 2100
Bronstijd	- 2000 - 800
IJzertijd	- 800 - 12 v. chr.
Romeinse tijd	- 12 v. chr. - 500 n. chr.
Vroege middeleeuwen	- 500 - 1000
Volle middeleeuwen	- 1000 - 1250
Late middeleeuwen	- 1250 - 1500
Nieuwe tijd	- 1500 - heden

Bronnen

Kadaster Topografische Dienst, Top25Kaster, Top10Vector, GBKN kaarten, Emmen 2008

Luchtfoto, <http://maps.google.nl>

Rijksdienst voor archeologie, cultuurlandschap en monumenten, ARCHIS II (Archeologisch Informatie Systeem), <http://archis2.archis.nl/>

Rijkswaterstaat, Servicedesk Data, AHN (Actueel Hoogtebestand Nederland), Delft.

Literatuur

Cate, J. A., M. ten, A. F. van Holst, H. Kleijeren J. Stolp, 1995, Handleiding bodemgeografisch onderzoek, richtlijnen en voorschriften. Deel A: Bodem. Wageningen, DLO-Staring Centrum. Technisch Document 19A.

Es, Van W. A., Sarfatij, H. & P. J. Woltering (red.) 1988. Archeologie in Nederland. De rijkdom van het bodemarchief. Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek Amersfoort.

Bijlage 1: Boorbeschrijving

Algemene gegevens	
Soort booring	BAR
Projectnummer	08-174-S
Projectnaam	Raadhuisstraat, Heemskerk
Deelgebied	Nr.
Organisatie	ArcheoPro
CIS-code	33142
coördinatenstelsel	RD2000
Coördinatenstelsendatum	ETRS89
Locatiebepaling	GPS en meetlat
Referentievlak	NAP
Bepaling meetmethode	AHN - Waterpas
Boormethode	Gat en edelman
Boordiepte	3 cm en 15 cm
Opdrachtgever	Archeologische Werken

Resultaten van de boringen (doorboringen)	
Boornummer	XCO YCO MA, M s lov NAP
1	106375.0 503081.4 1.22
2	106395.1 503092.7 0.65
3	106315.5 503101.8 1.16
4	106343.3 503116.7 0.71
5	106356.0 503127.3 1.37
6	106290.5 503058.2 1.35
7	106313.1 503069.2 0.82
8	106373.5 503090.9 1.18
9	106375.5 503103.2 1.35
10	106300.7 503073.4 1.49
11	106350.2 503073.4 1.49
12	106372.8 503087.1 1.88
13	106312.0 503021.7 1.17
14	106343.5 503097.0 1.29
15	106362.4 503099.3 1.16
16	106388.4 503064.6 0.93

Boorbeschrijving volgens ASB 5.1												
Nr	Boor LDO	Lithologie			Kleur					Overige kenmerken		
		B	BS	BZ	B	BH	HK	TK	IK	VL	CO	SCH
1	30	V										
	132	Z										
	217	Zmf										
	305	Zmg										
2	20	V										
	210	Z										
	350	Zmg										
3	24	V										
	55	Z										
	217	Z										
	300	Zmg										
4	27	V										
	158	Z										
	220	Zmf										
	300	Zmg										
5	20	V										
	130	Z										
	218	Zmf										
	305	Zmg										
6	22	V										
	70	Z										
	120	Z										
	165	Zmf										
	320	Zmg										
7	15	V										
	220	Z										
	300	Zmg										
8	30	V										
	195	Z										
	215	Zmf										
	300	Zmg										
9	45	V										
	165	Z										
	222	Zmf										
	300	Zmg										
10	20	V										
	223	Z										
	290	Zmg										
11	23	V										
	220	Z										
	20	V										
	205	Z										
	255	Zmg										

